

gled ga

Občasnik Obalnih galerij Piran in Gledališča Koper
Letnik VIII | Številka 7 | November 2010
Brezplačni izvod | ISSN 1854-0449

28. Piranski dnevi arhitekture

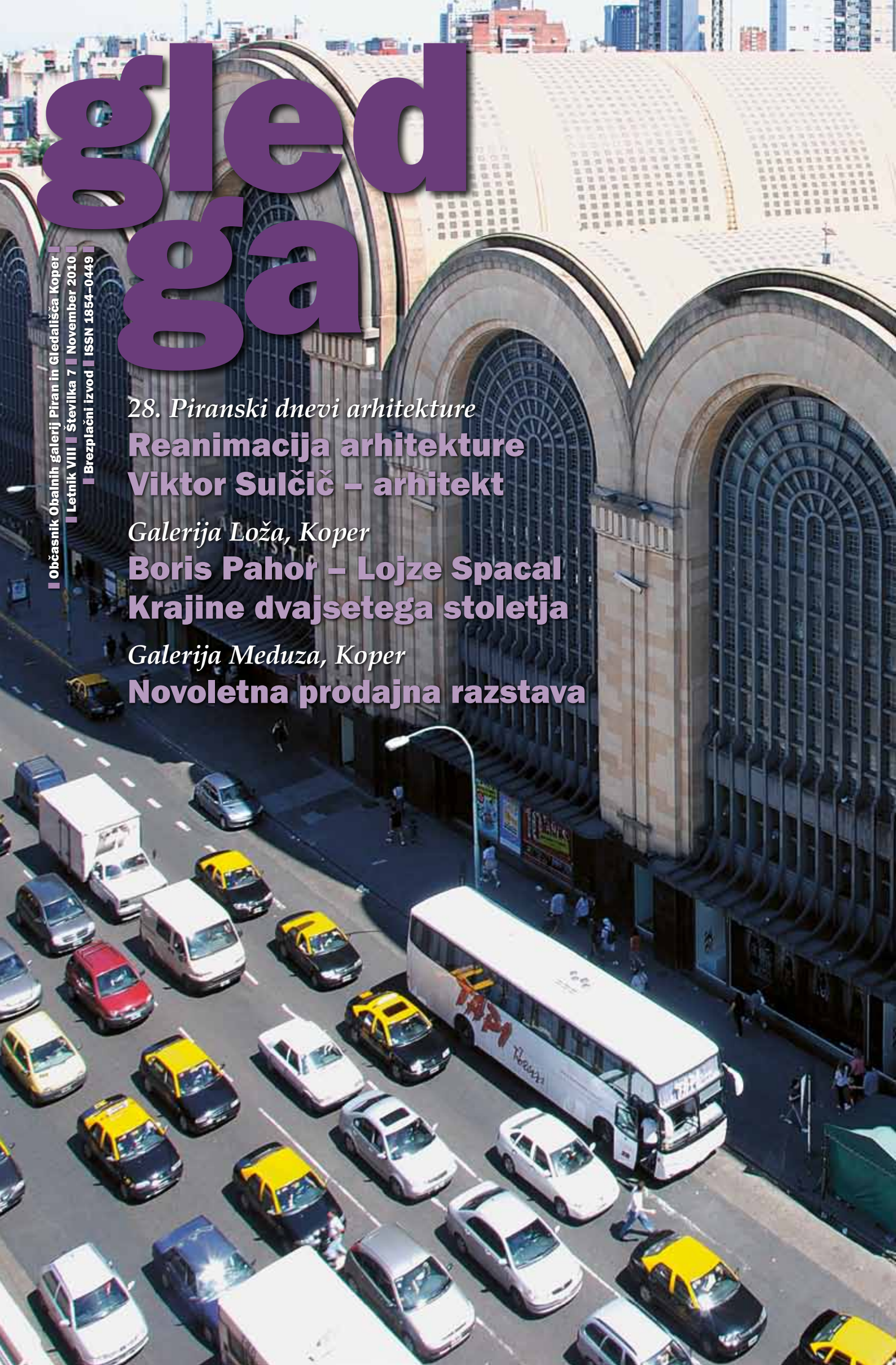
**Reanimacija arhitekture
Viktor Sulčič – arhitekt**

Galerija Loža, Koper

**Boris Pahor – Lojze Spacal
Krajine dvajsetega stoletja**

Galerija Meduza, Koper

Novoletna prodajna razstava

20.–21. november 2010
Gledališče Tartini, Piran

Razstavišča: skladišče Monfort, Portorož, Galerija Hermana Pečariča,
Galerija sv. Donat in Galerija Meduza 2, Piran

Razstave so na ogled do 10. decembra 2010

Reanimacija arhitekture

28. Piranski dnevi arhitekture

www.pida.si

Predzadnji vikend v novembru se v gledališču Tartini in v Piranu odvija 28. mednarodna arhitekturna konferenca Piranski dnevi arhitekture pod častnim pokroviteljstvom Andrroulle Vassiliou, evropske komisarke za izobraževanje, kulturo, multilingvizem in mlade, ter Majde Širca, ministrice za kulturo RS. Spremljajo jo štiri arhitekturne razstave, v nedeljo, 21. novembra pa podelitev priznane mednarodne nagrade Piranesi.

Konferenca je posvečena **Vojtehu Ravnikarju** (1943–2010), ustanovitelju in dolgoletnemu predsedniku organizacijskega odbora PDA.

Tokratna tema konference je **Reanimacija arhitekture**.

Arhitektura ima močan vpliv na oblikovanje prostora in na življenje. Ali sodobna arhitektura in arhitekti odgovarjajo na sedanjo situacijo globalne, okoljske in finančne krize? Bi morali prevrednotiti obstoječe arhitekturne principe in kriterije? Namesto poseganja v neokrnjeni naravni prostor bi se morala arhitektura osredotočiti na obnovo, prenavo in reanimacijo zlasti zapuščene in prezrte arhitekture. Konferenca bo soočila osem različnih arhitekturnih pogledov, ob tem pa poskusila poudariti, da je bistvo trajnostnega razvoja kakovostno arhitekturno oblikovanje ter individualna moralna odgovornost. Kakovostna arhitektura je objektivna, ne le subjektivna interes, saj dviga zavedanje sodobne družbe.

Nastopajoči:

- **Till Schneider** | Schneider & Schumacher Architekten, Frankfurt
- **Saša Begović** | 3LHD, Zagreb
- **Klaas Goris** | Coussée & Goris architecten, Gent
- **Jurij Kobe** | Atelier arhitekti, Ljubljana
- **Quintus Miller** | Miller & Maranta, Basel
- **Victor Mestre** | vmsa arquitectos, Lizbona
- **Paul O. Robinson** | University of Florida, Gainesville
- **Bijoy Jain** | Studio Mumbai architects, Mumbai

Poleg podelitve nagrade Piranesi bo dogodek zajemal tudi:

- **3 študentske predstavitve,**
- **dokumentarni film: Infinite Space: The Architecture of John Lautner**, režiser Murray Grigor, 2009 ter
- **4 arhitekturne razstave:**
  - **Mednarodna razstava Piranesi,**
  - **Viktor Sulčić, 1895–1973, arhitekt/arquitecto/architect,**
  - **Brasilia Chandigargh: Living with Modernity**, fotografije/photographs *Iwan Baan* in
  - **No-man's water**, workshop, mentor *Hrvoje Njirić*. ■

3LHD, Zagreb

Miller & Maranta, Basel

Paul O. Robinson, Gainesville

Atelier arhitekti, Ljubljana

Studio Mumbai architects, Mumbai

Schneider & Schumacher Architekten, Frankfurt

Coussée & Goris architecten, Gent

Foto: Arhiv PDA

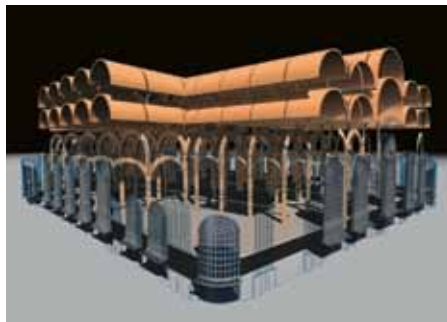
Viktor Sulčič – arhitekt

Galerija Hermana Pečariča, Piran

in pripelje v metropolo, kjer je Sulčič postavil arhitekturno ikono mesta Buenos Aires. Tržnica Abasto in nogometni stadion Boca juniors sta le dva objekta, ki sta postala *land mark* metropole.

Arhitektura Viktorja Sulčiča je na izrazito subtilen in hkrati racionalen način navezana na trdno vero v absolutno. Njegova univerzalna arhitektura ima izvor v impresivnem

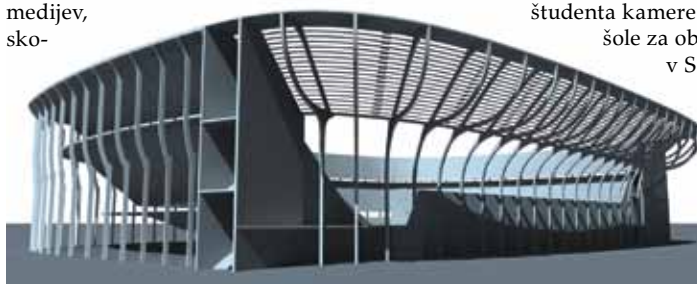

Postaviti razstavo o arhitekturi je nekaj takega, kakor pisati pesem o pesmi ali razmišljati o hiši v hiši in hkrati izven nje. Pričujočo razstavo o arhitektu Viktorju Sulčiču (1895–1973) sem zastavil najprej kot radoveden pogled v preteklost, potem kot katarzično refleksijo sedanjosti in drzno napoved prihodnosti.

Ideja razstave je predvsem združevanje ustvarjalnih akterjev različnih generacij, raziskovalcev preteklosti, kritikov sedanjosti in arhitektov prihodnosti. Vizualizirana podoba razstave o delu arhitekta Sulčiča je logična posledica ustvarjalnega dialoga tistih, ki so bili z arhitektom Sulčičem že desetletja razpeti med rodnim Krasom in Argentino ali pa so ta veličastni korak storili prav s tem projektom. Je zgodba razvejane in nagubane poti, ki se razteza od vasi Križ nad Trstom, kjer se je Sulčič rodil, do Trsta – mesta, kjer je mladi umetnik globoko zajemal sapo širine in veličine horizonta, do Firenc, Zagreba

reliefu in tektoniki Krasa, v njegovih barvah in - kar je najpomembnejše - na stiku kraške zemlje z morjem, s horizontom, z neskončnostjo. Iskati vir, pomen in smisel Sulčičeve arhitekture pomeni temeljito razčesati časovnico, ob katero sta pripeta prostor univerzalnega in prostor posamičnega.

Nastajanje razstave o arhitektu Sulčiču in njegovi arhitekturi je na neki način proces nastajanja arhitekture o arhitekturi. Je refleksija in nenehno preverjanje pomena interpretacije, reinterpretacije današnjega časa, uporabe različnih medijev, sko-

zi katere prihajamo arhitekti do končnega produkta – arhitekture ali razmejevanja in omejevanja prostora. In arhitektura je prav tako medij, ki lahko daje dionizični »prostor« fizičnim in mentalnim povezavam.

Viktor Sulčič je svojo idejo o generalnih nastavkih za smisel arhitekture raziskoval skozi izredno precizne študijske skice renesanse, domoljubno poezijo, akvarel kraške in kasneje argentinske krajine. Kompleksne analitične misli so se naselile v tehnično risbo in kasneje v končno idejo prostora. Svojo misel univerzalnega duha prostora je torej preverjal skozi različne medije, ki so mu omogočali kompleksno potovanje misli skozi grandioznost in specifiko makro in mikrokozmosa.

Prav tako, kakor je skozi zgodovino, sta tudi danes duh kraja ali »genius loci« in duh časa v nenehnem odnosu preverjanja. Odnos stavbnih mas odkrivamo z analognimi in digitalnimi orodji. Arhitekt je postavljen v polje realnega in virtualnega. Realizirati možno ali aktualizirati virtualno? Vprašanje, ki ni drugačno od tistega, ki se nam pojavi, ko se ozremo daleč nazaj v zgodovino nastajanja prostora. Nastanek arhitekture pomeni uporabo zaporedja in izmenjav različnih orodij interpretacije, diagramov in odnosa do fizične lokacije, kraja. Ideja o prostoru ali eidios, kar pomeni ideja in forma hkrati, prehaja iz enega medija v drugega toliko časa, dokler ne ponudi odgovora na katarzični smisel prostora.

Sulčičeva razstava ne »prevaja« in ne »uokvirja« njegove arhitekture na papir, platno. Visoki aristokratski arhitekturi ne odštevava večplastnih in kompleksnih dimenzij. V času informatike Sulčičeve arhitekture ne postavljam na »razglednico iz Argentine« ali »razglednico za Argentino«.

Razstava je scenarij izbranih osebnih zgodb ustvarjalcev, ki sta jih življenje in delo arhitekta Sulčiča oplazila in kakorkoli na njih pustila sled. Skozi antropološko in etnološko fotografijo Oskarja Moleka gledamo fotografije štirih Sulčičevih projektov, ki so spremenili dimenzijo mestu Buenos Aires.

Projekt študentov arhitekture Šole za arhitekturo v Ljubljani pod mentorstvom profesorja Janeza Koželja je nadaljevanje razmišljanja o dveh nedokončanih Sulčičevih projektih: tržnici Abasto in stadionu Boca.

Nastala sta dva dokumentarna filma: film študenta kamere Petra Polesa z Visoke šole za oblikovanje in fotografijo

v Sežani pripoveduje zgodbo o Viktorju Sulčiču pred odhodom v Argentino. Film Nadie Molek je film o življenju hiš Viktorja Sulčiča v Argentini.

Rdeča nit ali skupni imenovalac

pričujoče razstave je bogata in izvirna pripoved dr. Irene Mislej, direktorice Pilonove galerije v Ajdovščini, ki je prva stopila v prostor med dvema kontinentoma, v prostor arhitekture z veliko začetnico, in na stečaj odprla bogat arhitektov arhiv.

Razstava Viktor Sulčič – arhitekt je košček v mozaiku, ki priča o tem, da zgodba o arhitektu in njegovem delu nikakor ni in noče biti zaključena. ■ *Matej Mljač, arhitekt, kustos razstave*

Avtorska poetika arhitekta Vojteh Ravnikar

Vojteh je odšel na isti dan, ko sem se poslovila od piranske spomeniško-varstvene stroke in službe. To ni bil načrtovan sončen dan s prireditvijo na terasi z razgledom na morje, kot si ga je rad predstavljaj ob prihodih v Piran, ampak temen in žalosten deževen dan, kot si ga nismo želeli.

Delati z Vojtehom pri projektih prenove stare arhitekture je bil pravi užitek. To je bila dragocena izkušnja, ki je postavljala visoka merila sodelovanja tako za varstvenika starega kakor tudi za oblikovalca novega. Že ob prvem ogledu objekta je videl tisto, kar bi bilo potrebno ohraniti. Skupaj smo ustvarjali no diskutirali in iskali spomeniške in uporabne vrednote, ki bodo omogočale nadaljnje življenje kulturnih arhitekturnih spomenikov. Vojteh je vedno zaznal mejo, kjer se mora arhitekt ustaviti in izpostaviti tisto vrednoto, ki so jo moji konservatorski učitelji označili kot harmoničen stik starega z novim. Spomin se njegovega predavanja o arhitektovi vlogi pri obnovi spomenika v Kopru leta 1994, na katerem je poudaril, »da je dialog konservatorja in arhitekta kot nekakšna spirala, ki vodi k cilju oziroma k polnokrovni prezentaciji spomenika. Konservator je svečenik, ki bdi nad plamenom spomina in v svojem skrajnem poslanstvu, njegov prerok. Arhitekt je razlagalec, interpret tega spomina, ki misel, zajeto v spo-

1983. Na osnovi tega sodelovanja so se razvili tudi *Piranski dnevi arhitekture*.

Pri tem je bil odločilen ravno zmagovalni projekt prenove Hotela Palace. Po številnih zapletih, zamenjavi projektantov in naročnikov, je Vojtehova natečajna rešitev pokazala najbolje rešeno spomeniško-varstveno izhodišče: oživitev osrednje hotelske osi za pristop do morja (izpeljana iz zadnje neoblikovane fasade preko osrednje kristalne dvorane). Njegova rešitev je bila pravzaprav nadgradnja nerealizirane prvotne zamisli o velikem hotelu termalnega mesta. Tako se je v zadnjem salonu prizidka Hotela Palace leta 1983 odvijalo prvo mednarodno srečanje arhitektov, na katerem so udeleženci razpravljali o ustvarjalnem dialogu starega z novim. Zbrala se je vsa ugledna jugoslovanska scena takratnih arhitektov, kjer niso manjkali predstavniki iz sosednjih dežel prostora Alpe Adria. To je bila Vojtehova vizija združevanja in sodelovanja arhitektov v srednjeevropskem prostoru.

Torej, ne samo vizija obnovljene arhitekture Hotela Palace ampak tudi družabnega dogajanja na terasi kristalne dvorane, ki ga z nostalgijo gledamo na fotografijah iz tistega časa, nas spomni na Vojtehovo noto kolegialnosti. Z veseljem smo ji sledili na družinjah v istrskih konobah v Grožnjanu ali Motovu-

Sredi priprav na arhitekturno konferenco leta 1985 je Vojteh dobil hčerko Kristino. Dogodku smo nazdravili v predsedniškem apartmaju starega Hotela Palace.

PDA 1992: Vojteh Ravnikar, Matjaž Garzaroli in ameriški arhitekt Kenneth Frampton.

PDA 2003: odprtje razstave Piranesi v Mestni galeriji v Piranu.

PDA 1997: Jožef Školč, takratni minister za kulturo RS z Vojtehom Ravnikarjem.

PDA 1999: Vojteh Ravnikar, arhitekt Jurij Sadar in Pavel Gantar, takratni minister za okolje in prostor RS.

PDA 1999: nekateri člani organizacijskega odbora in dobitnika Nagrade Piranesi Jurij Sadar & Boštjan Vuga v Slovenski Istri.

ročilu spomenika, prevede v meso stavbnega organizma. Ob vzornem sodelovanju tima strokovnjakov je za doseganje takšnega rezultata nujno potrebna avtorska poetika posameznega arhitekta«.

V začetku osemdesetih let preteklega stoletja smo z Vojtehom sodelovali pri nekaterih realiziranih in tudi nerealiziranih projektih prenove. Med temi izstopajo portoroški Palace, Hotel Piran, pritličje hiše Tartini v Piranu in ureditev galerijskega parka sodobnih skulptur Forma viva na polotoku Seča pri Portorožu, kasneje predstavljeni na razstavi Skupine Kras v Mestni galeriji Piran leta

nu, kjer smo vsak seminar posebej ocenili ter načrtovali njegovo podobo za naprej.

Lepo je bilo sodelovati z Vojtehom, lepo je bilo zastaviti piranske arhitekturne dneve. Za vse sodelujoče so to bile učne ure arhitekture v kontekstu, njene kontinuitete, identitete, mojstrstva, imaginacije, minljivosti,¹ zlasti pa kolegialnosti in prijateljstva, z Vojtehom na čelu. ■ *Sonja Ana Hoyer*

¹Teme Piranskih dnevov arhitekture: Arhitektura v kontekstu, 1983; Kontinuiteta v arhitekturi, 1984; Identiteta v arhitekturi, 1985; Imaginacija v arhitekturi, 1987; Mojstrstvo v arhitekturi, 1986; Minljivost v arhitekturi, 1990.

Boris Pahor – Lojze Spacal

Krajine dvajsetega stoletja

Galerija Loža, Koper
2. december 2010–31. januar 2011
Otvoritev v četrtek, 2. decembra 2010
ob 18.30

Bazoviške žrtve, lesorez, 13 x 15 cm, 1944

Predmestje, lesorez, 56 x 45 cm, 1952

Projekt *Boris Pahor – Lojze Spacal: Krajine dvajsetega stoletja* je plod dolgoletnega sodelovanja med občino Milje in Mestno občino Koper in vključuje prireditve in razstave v obeh občinah. Skupen nastop predstavlja krepitev kulturnega in umetniškega sodelovanja znotraj multietnične strukture prebivalstva na obmejnem območju.

Izbira dveh največjih, v Trstu rojenih umetnikov, pripadnikov slovenske skupnosti v Italiji, Borisa Pahorja in Lojzeta Spacala, omogoča vrednotenje njunih umetniških opusov v slikarstvu in literaturi dvajsetega stoletja.

Cilj projekta pa je tudi preko dveh najvidnejših predstavnikov raziskati in predstaviti življenje skupnosti v dvajsetem stoletju, v času, ko sta oba živela in ustvarjala. Poleg osebnega prijateljstva so ju povezovala skupne življenske izkušnje in zavzemanje za mirno sožitje in sobivanje. Tako Spacalovo slikarstvo kot izbrana Pahorjeva dela se navezujejo na doživete kraje, na zgodovinska in politična dogajanja in odražajo njune želje, hrepenjenja in težave.

Razstave, ki bodo na različnih lokacijah, kjer gostijo *Krajine dvajsetega stoletja*, ustvarjajo dialog med obema umetnikoma in oblikujejo pot skozi pokrajino njunih spominov.

Ganjki na Krasu, tempera na papirju, 40 x 52 cm, 1965

Boris Pahor kot globok poznavalec Spacalove umetnosti poudarja zlasti njen osvobodilen značaj. Oba umetnika poleg iskrenega prijateljstva družita tudi tesna povezanost z rojstnim krajem in skupna prehojena pot. Slednja od temnih trenutkov ujetništva vodi k srečni izraznosti duše, ki jo Spacalova umetnost, kot jo dojema Pahor, povzdigne v novo upanje za človeštvo, pa tudi za oba umetnika, ki sta bila in ostajata simbol težavne in občutene izvirne ustvarjalnosti dvajsetega stoletja. ■

Razstave v Občinski dvorani Joseph Negrinis in v Muzeju moderne umetnosti Ugo Carà v Miljah ter v Galeriji Loža v Kopru, bodo predstavile razvoj in prepletanja med besedami in podobami obeh ustvarjalcev.

V Galeriji Loža bodo na ogled Spacalova likovna dela iz obdobja po drugi svetovni vojni do šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bilo njuno sodelovanje najintenzivnejše. Predstavljene bodo tudi nekatere originalne izdaje literarnih del Borisa Pahorja z ilustracijami Lojzeta Spacala.

Prvič bo ob tej priložnosti v italijanskem jeziku predstavljen prevod uvoda Borisa Pahorja za razstavo Spacalovih del v letu 1949.

3. december – Dan odprtih vrat v slovenski kulturi

Galerija Meduza, Koper

Od 3. decembra dalje bo v Galeriji Meduza v Kopru na ogled **prodajna razstava priznanih slovenskih umetnikov**. Izpostaviti želimo kakovostna likovna dela različnih avtorjev, predvsem aktivnih ustvarjalcev sodobne likovne produkcije pri nas.

Vrata so odprta vsak dan od ponedeljka do petka, od 9. do 16. ure.

Vabljeni, še posebej v petek, 3. decembra, da se posladkate z umetnostjo.

Zgodilo se je ... Pregledna razstava Mire Ličen Krmpotić

Razstavljeni opus Mire Ličen Krmpotić je v koprski Galeriji Loža predstavil likovni kritik Andrej Medved.

Kulturni antropolog Silvester Gaberšček, kustosinja Nives Marvin, Mira Ličen Krmpotić in Nuša Dolenc Kambič iz Restavratorskega centra Slovenije na odprtju razstave v Monfortu v Portorožu.

Dan po odprtju razstave na Obali je Mira Ličen Krmpotić na razstavi v Galeriji Hypo v Ljubljani prejela Nagrado ZDSLU 2010.

Foto: Valentin Benedik

Tea Bičić v Galeriji Hermana Pečariča v Piranu

Tea Bičić je zmagovalka Ex-tempora Piran 2009 za mlade avtorje. Na samostojni razstavi v piranski galeriji je predstavila slike iz nekajletnega ustvarjalnega obdobja. Umetnica in likovni kritik Andrej Medved na odprtju razstave.

Foto: Arhiv OGP

Simon Kastelic v Galeriji Banke Koper

Kustosinja Nives Marvin je predstavila mladega umetnika Simona Kastelica in njegov razstavljeni cikel »jpg slike«.

Ezio Salvai, predsednik uprave Banke Koper med obiskovalci na odprtju razstave.

Simon Kastelic v družbi novinarke Radia Koper Neve Zajc in Vojka Čoka, prvega nadzornika Banke Koper.

Foto: Arhiv OGP

Arhitekturni nakit v Galeriji Meduza

Odprtja razstave so se udeležili vsi trije avtorji: Petra Bole iz Slovenije, Peter Skubic iz Avstrije in Nenad Roban iz Hrvaške (1). Nekonvencionalni nakit je v galeriji tudi nekonvencionalno predstavljen. V sproščnem vzdušju so obiskovalci odkrivali povezave med arhitekturo in nakitom (2, 3, 4). Skubičevo spremljevalko Beate so navdušili uhani Nenada Robana (5).

Foto: Dušan Semihar

